

Månedssrapport for november 2019

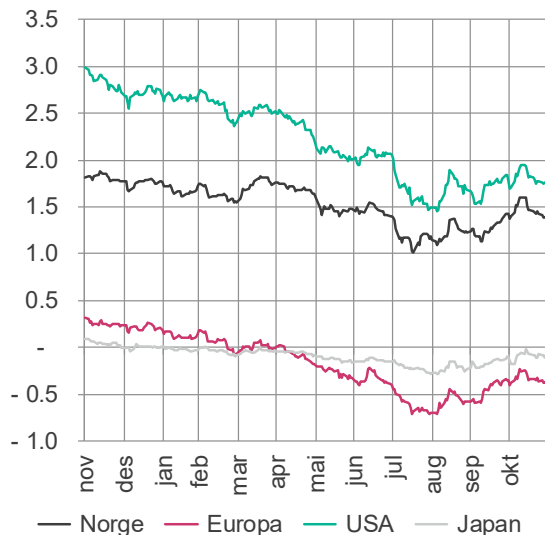
MARKEDSKOMMENTAR

- Svake økonomiske indikatorer i eurolandene, men bedre i USA
- Litt høyere renter både i Norge og internasjonalt
- Nok en god måned i aksjemarkedene

Økonomisk tilstand

De ledende økonomiske indikatorene fortsetter å vise en svak utvikling for eurolandene, men utviklingen ser ut til å ha flatet ut. Utviklingen i USA har vært relativt god, og FED venter vekst i samme fart fremover. Handelskrigen mellom USA og Kina fortsetter, men man håper å komme til enighet om fase 1 i forhandlingene. Forhandlingsklimaet sies å være bra, men enighet om fase 1 trekker stadig ut i tid. Brexit-sagaen fortsetter, og det blir nyvalg i Storbritannia. Her ser de ut som de konservative vil vinne, og da går det mot en Brexit-avtale.

10 års rente i %

USA

Beige Book, som er de regionale sentralbankenes oppsummering av økonomien, viser at økonomien fortsatt vokser videre i et moderat tempo. Utsiktene ser generelt gode ut fremover, og økonomien

ventes å vokse i omtrent samme tempo fremover. Sysselsettingen fortsetter å vokse svakt. De fleste regionene melder at det er vanskelig å finne kvalifisert arbeidskraft, siden arbeidsmarkedet er såpass stramt. Lønnsveksten er fortsatt moderat, selv om det er noe økt lønnspress for stillinger for lavt utdannede. Prisveksten er moderat, og de fleste venter noe økte priser fremover.

I oktober var inflasjonen 1,8 prosent på årsbasis. Sentralbankens foretrukne mål for prisvekst er kjernedeflatoren for privat forbruk. Denne har beveget seg svakt oppover de siste månedene og er nå på 1,6 prosent, under FEDs mål på to prosent. Case-Shiller indeksen, som viser utviklingen i de amerikanske boligprisene, har steget 2,1 prosent det siste året. Prisene øker fortsatt, men i et lavere tempo. Det er tegn til at prisene faller litt i noen områder.

Arbeidsmarkedet var litt svakere i oktober, noe som skyldes streiken i GM-konsernet. Sysselsettingen steg med 128.000 personer, mens de to foregående månedene ble oppprevidert med 167.000. Årsveksten i timelønnen økte til 3,0 prosent. Arbeidsløsheten økte til 3,6 prosent. Dette er en utvalgsundersøkelse, og de to undersøkelsene kan derfor tidvis vise ulik utvikling.

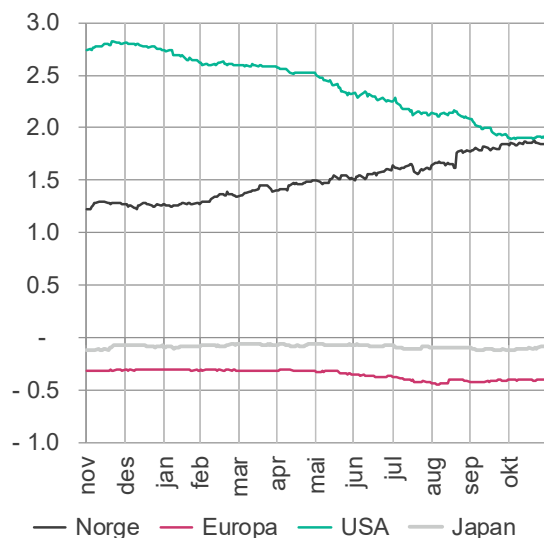
FED signaliserer ikke flere kutt, og dersom dagens vekst fortsetter som nå, kan renten bli liggende uendret en stund fremover.

Europa

Den økonomiske utviklingen er fortsatt svak i eurosonen, men det er tegn til at utviklingen kan ha nådd bunnen. Den nye sentralbanksjefen Christine Lagarde er også tilhenger av at finanspolitikken bør spille en større rolle i å stimulere økonomien. Markedene ser at det ikke har vært like stor enighet om de siste tiltakene som sentralbanken har gjort og avventer tiltredelsen av ny ECB sjef for å se om dette kan bringe inn noen endringer i pengepolitikken fremover.

Arbeidsledigheten for eurolandene var uendret på 7,5 prosent i oktober, men det er store forskjeller internt i EU. Ledigheten ligger på 3,1 prosent i Tyskland og 8,5 prosent i Frankrike, mens land syd i eurosonen, som Spania og Italia, ligger på henholdsvis 14,2 og 9,7 prosent. Arbeidsledigheten har de siste månedene av året beveget seg noe nedover.

3 mnd rente i %

Veksten i pengemengden i euroområdet var i oktober på en årlig rate på 5,6 prosent. Husholdningenes kredittvekst er nå på 3,5 prosent, mens bedriftene har en kredittvekst på 3,8 prosent. Prisveksten økte noe og ligger nå på en årsvekst på 1,0 prosent. Inflasjonen ligger nå langt under målområdet til ECB, som er nær, men under 2 prosent. Kjerneinflasjonen er på 1,3 prosent, men ECB vektlegger samlet prisvekst.

Etter at ECB leverte det markedet hadde forventet og signaliserte uendret rente fremover, vil dette være markedssynet. Ytterligere kutt kan komme på nyåret dersom økonomien utvikler seg svakere.

Norge

Oljetellingen for 4. kvartal 2019, som gir anslag for investeringer i oljesektoren, viser noe høyere tall for 2019 og 2020. Norges Bank ventet 14,5 prosent økning i oljeinvesteringene. Nå er estimatet rundt 15 prosent. For 2020 har sentralbanken anslått en volumvekst på 2,5 prosent. Dette anslaget kan bli revidert noe opp til ca. 3 prosent. Det ser

dermed ut som vi er i ferd med å nå toppen av oljeinvesteringer til neste år. I årene som kommer vil bidraget fra oljeinvesteringene gradvis bli mindre, med de følgene det får for BNP-veksten. Norges Bank har allerede tatt hensyn til denne utviklingen i sin rentebane.

Veksten i konsumprisindeksen økte i oktober til 1,8 prosent på årsbasis. Kjerneinflasjonen var uendret på 2,2 prosent, marginalt under Norges Banks anslag på 2,3 prosent. Flere har signalisert at de må øke prisene som følge av den svake kronen. Det blir spennende å se hvor mye aktørene tør øke prisene på importvarer.

I november styrket kronen seg fra 10,24 til 10,11 mot euro, og fra 121,52 til 120,50 i forhold til den handelsvektede indeksen. Sentralbanken annonserte at de ville selge valuta til Statens pensjonsfond utland for 700 millioner kroner pr. dag i desember, frem til 13. desember.

NAV's tall viser nå en sesongjustert ledighet på 2,2 prosent. Legger vi sammen tallene for de arbeidsledige og de på tiltak utgjør summen 76.700 personer. Dette tilsvarer 2,8 prosent av arbeidsstyrken. Ledigheten, målt ved arbeidskraftundersøkelsen (AKU) fra SSB, økte til 3,9 prosent. Sentralbanken vektlegger NAV sine tall.

Kredittveksten falt til 5,6 prosent i oktober. Husholdningenes kredittvekst falt til 5,0 prosent, mens bedriftenes kredittvekst falt til 6,1 prosent. Veksten i detaljhandelen falt med 0,8 prosent. Black Friday forstyrer nok fortsatt de månedlige tallene, og sesongjusteringene er nok heller ikke riktige. De siste årene har detaljhandelen målt i nominelle priser økt med 2,5-3,0 prosent, årets tall kan bli noe svakere enn dette.

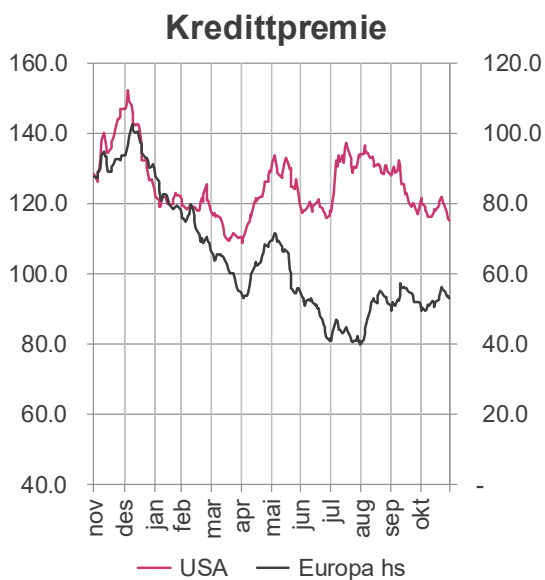
Norges Bank signaliserer uendret rente fremover, og vi ser ingen grunn til å avvike fra det synet.

Rentemarkedene Internasjonalt og Norge

I november har rentene steget noe både i Norge og internasjonalt som følge av tegn til bedring i handelskrigen og ingen umiddelbar hard Brexit. Det har kun vært mindre bevegelser i kredittspreadene.

Pengemarkedsfondet har levert en normal avkastning. De lengre fondene har gitt lav

avkastning, som følge av stigende renter. De fleste fondene har gjort det bedre enn sine respektive indekser.

Kreditt

I november anså investorene risikoen i globale kredittobligasjoner som avtakende gjennom måneden. Kredittpåslaget mellom Barclays Global Aggregate Corporate Index og statsobligasjoner med tilsvarende løpetid gikk ned 0,04 prosentpoeng i løpet av måneden og endte på 1,08 prosentpoeng. Effekten av noe redusert kredittpåslag var større enn effekten av litt økte statsrenter, noe som gav en samlet valutasikret månedsavkastning på omlag 0,15 prosent.

Reduksjonen i kredittpåslaget denne måneden var størst i hhv CAD, USD og GBP denominerte obligasjoner, mens kredittpåslaget i EUR denominerte obligasjoner hadde en liten økning.

Markedet for nyutstedelser var bra i november og lå marginalt over det månedlige gjennomsnittet for 2019. Totalt ble det registrert 227 nyutstedelser i indeksuniverset, noe som isolert sett bidrar til å øke markedsverdien av indeksen med 1,63 prosent. Månedens største utsteder var Abbvie Inc. som alene utstedte obligasjoner for nesten 30 mrd. USD for å finansiere oppkjøp av Allergan plc.

Aksjemarkedene

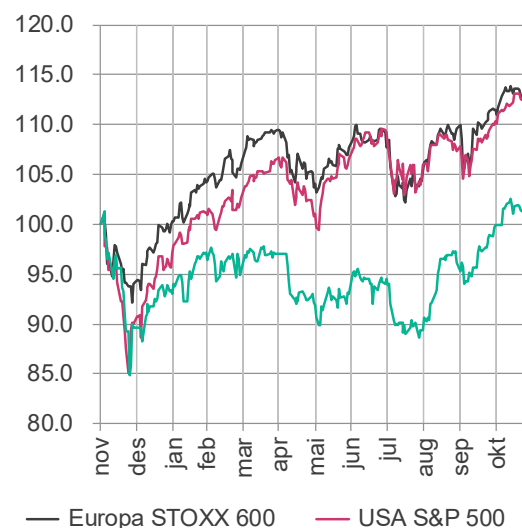
Globalt

De globale aksjemarkedene (MSCI World målt i lokal valuta) steg med 3,2 prosent i november. Hittil i år har oppgangen vært på hele 24,5 prosent. Den amerikanske S&P 500 indeksen steg med 3,4 prosent i november mens den teknologitunge Nasdaq-indeksen steg med 4,5 prosent. Europa (STOXX 600) var opp 2,7 prosent. Kina (Shanghai composite) falt med 1,9 prosent i måneden. På bransjenivå gjorde informasjonsteknologi og helse det best med oppgang på henholdsvis 5,2 og 4,6 prosent. «Utilities» var svakest med et fall på 2,2 prosent.

2019 tegner til å bli et nok godt år finansmarkedene. Det amerikanske aksjemarkedet er opp omtrent 25 prosent hittil i år. Europa er opp omtrent 20 prosent. I tillegg har norske kroner svekket seg vesentlig mot USD og euro. Dette gjør at avkastningen blir nesten 10 prosentpoeng høyere målt i norske kroner.

De lange rentene har også falt. Dette gir god avkastning i rentefondene med lang durasjon. For eksempel er KLP Obligasjon Global opp over 10 prosent. Det er litt vanskelig å forstå den sterke oppgangen i aksjemarkedet siden utviklingen i verdensøkonomien har vært noe skuffende gjennom 2019. Uansett har pessimistene tatt feil nok et år.

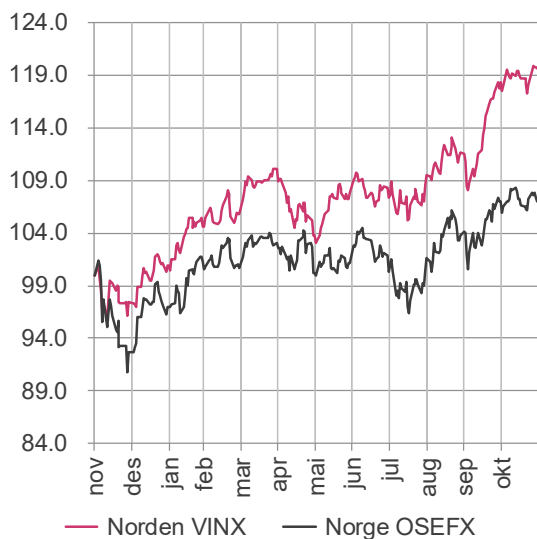
Europa, USA og Japan

Norge

I november fortsatte verdens børser den fine oppgangen fra oktober. «Hard brexit» ble avverget og det kom flere ganger signaler om at en handelsavtale mellom USA og Kina var nært forestående. Sistnevnte har fortsatt ikke skjedd, men håpet er at det kan undertegnes en avtale før nyttår. 3. kvartalsresultatene fra USA har stort sett møtt forventningene, men det har generelt ikke medført økte resultatforventninger inn i neste år. Dermed har aksjekursoppgangene medført at selskapene nå prises på et høyere nivå i forhold til forventet inntjening enn tidligere. Prisingen av, for eksempel den amerikanske indeksen S&P500, er på et sjeldent høyt nivå. Det samme kan også sies om den nordiske VINX indeksen. For at aksjer generelt skal fortsette oppgangen er vi sannsynligvis avhengig av en løsning på handelskonflikten mellom USA og Kina. Ved en rimelig avtale kan vi forvente økt global handel igjen og dermed økt selskapsinntjening. På Oslo Børs var det også positiv stemning selv om den ikke var på nivå med de store internasjonale børsene. KLP AksjeNorge hadde en god måned i november med en avkastning på 1,4 prosent. Dette var noe bedre enn den sammenlignbare Fondsindeksen på Oslo Børs. Hovedårsakene til meravkastningen i måneden var posisjonene våre i handelsselskapet Europris, farmasiselskapet Photocure og oljeserviceselskapet Subsea 7, som alle hadde god kursutvikling etter presentasjon av selskapsresultater.

Norge og Norden

Nøkkeltall - indekser

	Hist PE	Est PE	Pris/bok	ROE	Est utbytte
MSCI World	19.8	17.6	2.48	12.3 %	2.4 %
S&P 500 Index	20.7	19.0	3.49	15.2 %	1.9 %
MSCI Europa	19.6	15.2	1.82	10.7 %	3.7 %
DAX Index (Frankfurt)	24.0	15.3	1.61	10.2 %	3.0 %
FTSE 100 Index (London)	17.6	13.4	1.68	10.8 %	4.7 %
CAC 40 Index (Paris)	20.7	15.8	1.69	8.4 %	3.3 %
MSCI Japan	15.7	14.6	1.31	8.4 %	2.4 %
MSCI AC Asia Pacific	16.2	14.9	1.49	9.5 %	2.7 %
Oslo Børs Hovedindeks	21.7	17.3	1.76	8.4 %	4.2 %
Oslo Børs Fondindeks	24.1	18.3	1.80	7.8 %	4.0 %
VINX 30 Index (Norden)	19.8	17.0	2.38	12.0 %	3.5 %
Stockholm 30 Index	18.1	16.5	2.25	12.6 %	3.7 %
Copenhagen 20 Index	23.3	23.5	4.40	19.4 %	2.0 %
Helsinki 25 Index	21.2	16.5	1.89	8.9 %	4.2 %
MSCI Emerging Markets	15.0	13.8	1.62	11.2 %	2.9 %
MSCI Brazil	15.7	15.3	2.16	14.2 %	3.0 %
MSCI Russia	5.8	6.1	0.94	16.0 %	7.6 %
MSCI India	27.2	21.5	2.92	10.9 %	1.5 %
MSCI China	15.3	12.7	1.80	13.0 %	2.3 %

Avkastningsinformasjon pr. 30.11.2019 for KLP-fondene

	Avkastning siste måned			Avkastning hittil i år			TE**	Referanseindeks
	Fond	Indeks	Diff	Fond	Indeks	Diff		
INDEKSFOND								
KLP AksjeNorge Indeks	0.49%	0.49%	0.00%	12.97%	12.88%	0.09%	0.06%	OSEBX
KLP AksjeNorge Indeks II	0.49%	0.49%	-0.01%	12.87%	12.88%	-0.01%	0.06%	OSEBX
KLP AksjeNorden Indeks	1.77%	1.85%	-0.08%	23.13%	23.06%	0.07%	0.24%	VINXBOK
KLP AksjeGlobal Indeks I	3.18%	3.10%	0.08%	31.93%	31.77%	0.15%	0.14%	MSCI World Developed
KLP AksjeGlobal Indeks II	3.26%	3.19%	0.08%	23.75%	23.62%	0.13%	0.14%	MSCI World Dev. Markets
KLP AksjeGlobal Indeks III	3.25%	3.19%	0.07%	23.61%	23.62%	0.00%	0.14%	MSCI World Dev. Markets
KLP AksjeGlobal Indeks IV	3.25%	3.19%	0.07%	23.56%	23.62%	-0.06%	0.14%	MSCI World Dev. Markets
KLP AksjeGlobal Indeks V	3.17%	3.10%	0.07%	31.81%	31.77%	0.04%	0.13%	MSCI World Developed
KLP AksjeGlobal Small Cap Indeks I	3.52%	3.56%	-0.04%	29.61%	29.75%	-0.14%	0.14%	MSCI World Small Cap
KLP AksjeGlobal Small Cap Indeks II	3.51%	3.56%	-0.05%	29.49%	29.75%	-0.26%	0.16%	MSCI World Small Cap
KLP AksjeVerden Indeks	2.82%	2.76%	0.06%	29.95%	30.03%	-0.08%	0.13%	MSCI All Country World
KLP AksjeFremv Markeder Indeks I	0.21%	0.17%	0.04%	17.61%	17.42%	0.19%	0.48%	MSCI Emerging Market
KLP AksjeFremv Markeder Indeks II	0.20%	0.17%	0.03%	17.48%	17.42%	0.06%	0.53%	MSCI Emerging Market
KLP AksjeEuropa Indeks I	1.57%	1.81%	-0.23%	27.17%	26.64%	0.53%	0.40%	MSCI Europe
KLP AksjeEuropa Indeks II	2.23%	2.46%	-0.22%	23.34%	22.88%	0.46%	0.40%	MSCI Europe valutasikret
KLP AksjeEuropa Indeks III	1.56%	1.81%	-0.24%	27.05%	26.64%	0.41%	0.40%	MSCI Europe
KLP AksjeEuropa Indeks IV	2.22%	2.46%	-0.24%	23.21%	22.88%	0.33%	0.41%	MSCI Europe valutasikret
KLP AksjeUSA Indeks USD***	3.73%	3.69%	0.03%	27.33%	27.23%	0.10%	0.05%	MSCI USA
KLP AksjeUSA Indeks II	3.73%	3.69%	0.03%	25.42%	25.32%	0.10%	0.06%	MSCI USA valutasikret
KLP AksjeUSA Indeks III	4.04%	4.01%	0.02%	35.27%	35.31%	-0.05%	0.06%	MSCI USA NOK
KLP AksjeUSA Indeks IV	3.71%	3.69%	0.02%	25.30%	25.32%	-0.03%	0.06%	MSCI USA valutasikret
KLP AksjeAsia Indeks I	0.83%	0.76%	0.08%	23.88%	24.08%	-0.20%	0.32%	MSCI Pacific
KLP AksjeAsia Indeks II	1.85%	1.78%	0.07%	17.45%	17.84%	-0.40%	0.30%	MSCI Pacific valutasikret
KLP AksjeAsia Indeks III	0.82%	0.76%	0.07%	23.76%	24.08%	-0.32%	0.32%	MSCI Pacific
KLP AksjeAsia Indeks IV	1.83%	1.78%	0.05%	17.30%	17.84%	-0.54%	0.30%	MSCI Pacific valutasikret
AKTIVE AKSJEFOND								
KLP AksjeNorge	1.41%	1.03%	0.38%	13.19%	15.44%	-2.24%	3.35%	OSEFX
FAKTORFOND								
KLP AksjeGlobal Flerfaktor I***	1.74%	3.10%	-1.36%	27.06%	31.77%	-4.71%	4.49%	MSCI World Developed
KLP AksjeGlobal Flerfaktor II***	2.04%	3.19%	-1.15%	19.42%	23.62%	-4.20%	4.83%	MSCI World Dev. Markets
KLP AksjeGlobal Small Cap Flerfaktor	2.98%	3.56%	-0.57%	26.68%	29.72%	-3.04%	2.52%	MSCI World Small Cap
KLP AksjeFremv. Markeder Flerfaktor	0.23%	0.17%	0.06%	11.72%	17.22%	-5.49%		MSCI Emerging Markets
SVANEMERKEDE FOND								
KLP AksjeGlobal Mer Samfunnsansvar	3.11%	3.10%	0.01%	33.89%	31.84%	2.06%	0.81%	MSCI World Delveoped
KLP AksjeGlobal Mer Samfunnsansvar II*****	3.26%	3.19%	0.08%	6.28%	5.45%	0.83%		MSCI World Dev. Markets
KLP AksjeNorden Mer Samfunnsansvar*****	1.69%	1.85%	-0.16%	6.88%	7.25%	-0.37%		VINXBOK
KLP Obligasjon Global Mer Samf.ansvar*****	0.05%	0.13%	-0.08%	0.25%	0.26%	-0.01%		Barclays Global Agg.
KLP Obligasjon 1 år Mer Samf.ansvar*****	0.16%	0.12%	0.04%	0.24%	0.19%	0.05%		NBP Norw. RM1-RM2 Dur.
RENTEFOND								
KLP Pengemarked	0.14%	0.11%	0.04%	1.47%	1.00%	0.48%	0.10%	ST1X
KLP FRN	0.19%	0.16%	0.03%	2.68%	2.06%	0.61%	0.17%	NBP Norw. RM1-RM3 FI.
KLP Kort Stat	0.09%	0.11%	-0.01%	0.84%	1.00%	-0.15%	0.04%	ST1X
KLP Obligasjon 1 år	0.12%	0.11%	0.01%	1.45%	1.25%	0.20%	0.07%	NBP Norw. RM1-RM2 Dur.
KLP Obligasjon 3 år	0.07%	0.07%	0.00%	1.80%	1.84%	-0.03%	0.17%	NBP Norw. RM1-RM2 Dur.
KLP Obligasjon 5 år	0.03%	0.04%	-0.01%	2.45%	3.06%	-0.61%	0.35%	NBP Norw. RM1-RM2 Dur.
KLP Statsobligasjon	0.08%	0.06%	0.01%	2.51%	2.52%	-0.01%	0.10%	OB Govt Bonds All Index
KLP Kredittobligasjon	0.14%	0.10%	0.04%	2.48%	2.05%	0.43%	0.32%	NBP Norw. RM1-RM3 Dur.
KLP Obligasjon Global I	0.15%	0.13%	0.02%	10.98%	10.71%	0.27%	0.12%	Barclays Global Agg.
KLP Obligasjon Global II	0.14%	0.13%	0.01%	10.89%	10.71%	0.18%	0.22%	Barclays Global Agg.
FONDSPAKKER								
KLP Nåtid	0.13%	0.12%	0.01%	4.10%	3.90%	0.20%	0.11%	Kombinasjonsindeks
KLP Kort Horisont	0.46%	0.50%	-0.04%	7.23%	7.21%	0.02%	0.13%	Kombinasjonsindeks
KLP Lang Horisont	1.24%	1.41%	-0.17%	14.60%	15.24%	-0.64%	0.52%	Kombinasjonsindeks
KLP Framtid	1.99%	2.28%	-0.29%	22.30%	23.26%	-0.96%	0.90%	Kombinasjonsindeks
SPESIALFOND								
KLP Alfa Global Energi	-0.52%	0.13%	-0.65%	7.63%	1.17%	6.46%	6.49%	1 uke Nibor
KLP Alfa Global Rente	0.67%	0.13%	0.54%	1.10%	1.17%	-0.07%	2.83%	1 uke Nibor

Avkastningsinformasjon pr. 30.11.2019 for KLP-fondene

	MV-vektet effektiv rente*	Lokal MV-vektet effektiv rente*	Lokal dur.vektet effektiv rente*	Mod. durasjon	Mod. kred. dur.
RENTEFOND					
KLP Pengemarked	1.89	1.89	2.03	0.20	0.72
KLP FRN	2.16	2.16	2.22	0.12	2.34
KLP Obligasjon 1 år	1.96	1.96	2.02	0.89	1.52
KLP Obligasjon 3 år	2.03	2.03	2.07	2.82	2.98
KLP Obligasjon 5 år	2.05	2.05	2.06	4.88	4.74
KLP Kort Stat	1.16	1.16	1.11	0.25	0.25
KLP Statsobligasjon	1.16	1.16	1.19	4.48	4.48
KLP Kredittobligasjon	2.18	2.18	2.21	2.59	3.31
KLP Obligasjon Global I	2.34	2.00	2.46	6.73	6.73
KLP Obligasjon Global II	2.26	1.91	2.38	6.72	6.72
KLP Nåtid	2.11	2.02	2.31	2.62	3.31

* Ved markedsverdivektet effektiv rente vektet de enkelte papirene i fondet på bakgrunn av hvor stor verdi de utgjør av totalen. Durasjonsvektet effektiv rente for en portefølje beregnes ved å vekte verdipapirenes effektive rente med dollardurasjon. Ved beregning av lokal effektiv rente er valutasikringskontrakter ekskludert fra beregningen. Effektiv rente vil kunne endres fra dag til dag, og er derfor ingen garanti for avkastningen i perioden den er beregnet for.

** Tracking error er ex-post, altså et historisk basert tall basert på 12 månedlige avkastninger i forhold til referanseindeks.

*** Avkastning for KLP AksjeUSA Indeks USD er oppgitt i amerikanske dollar.

*** KLP AksjeGlobal Flerfaktor I og II endret navn 01.07.2019 fra KLP AksjeGlobal LavBeta I og II

**** Fra og med 01.07.2019 har KLP-fondene gått over til justerte indekser. Indeksene vil fra 01.01.2019 til 30.06.2019 fortsatt være de justerte indeksene. Fra 01.07.2019 vil de justerte indeksene KLP World Index, KLP USA Index, KLP Europe Index, KLP Pacific Index, KLP Emerging Markets Index, KLP All Country World Index og KLP Small Cap Index erstattes av justerte indekser MSCI World Index, MSCI USA Index, MSCI Europe Index, MSCI Pacific Index, MSCI Emerging Markets Index, MSCI All Country World Index og MSCI Small Cap Index

Source: MSCI. This information is for internal use only and may not be redistributed or used in connection with creating or offering any securities, financial products or indices. Neither MSCI nor any other third party involved in or related to compiling or creating the MSCI data (the «MSCI» Parties) makes any express or implied warranties or representations with respect to such data (or the results to be obtained by the use thereof), and the MSCI Parties hereby expressly disclaim all warranties of originality, accuracy, completeness, merchantability or fitness

for a particular purpose with respect to such data. Without limiting any of the foregoing, in no event shall any of the MSCI Parties have any liability for any direct, indirect, special punitive, consequential or any other damages (including lost profits) even if notified of the possible damages.

***** Svanemerkede fond KLP Aksjeglobal Mer Samfunnsansvar II, KLP AksjeNorden Mer Samfunnsansvar, KLP Obligasjon Global Mer Samfunnsansvar og KLP Obligasjon 1 år Mer Samfunnsansvar hadde oppstart 24.09.2019 og avkastning beregnes fra oppstart.

KILDE charts og «nøkeltall indekser»: Bloomberg Finance LP

Opplysninger om KLP-fondene

Fondets navn	Kurser pr. 30.11.19	Volum pr. 30.11.19	Forv. honorar	Minste- innskudd
		Millioner NOK	Prosent	Kroner
KLP AksjeNorge Indeks	2790.9987	10,139	0,10	10 mill
KLP AksjeNorge Indeks II	2408.6019	2,240	0,20	3.000
KLP AksjeNorden Indeks	4996.5106	4,164	0,18	3.000
KLP AksjeGlobal Indeks I	3938.9382	22,038	0,10	10 mill
KLP AksjeGlobal Indeks II	2704.3911	24,361	0,13	10 mill
KLP AksjeGlobal Indeks III	2671.3127	1,241	0,22	1 mill
KLP AksjeGlobal Indeks IV	2418.2265	3,454	0,25	3.000
KLP AksjeGlobal Indeks V	1610.6810	1,905	0,18	3.000
KLP AksjeGlobal Small Cap Indeks I	1218.2553	4,609	0,25	10 mill
KLP AksjeGlobal Small Cap Indeks II	1215.7528	5,000	0,33	3.000
KLP AksjeVerden Indeks	3501.6685	4,124	0,25	3.000
KLP AksjeFremvoksende Markeder Indeks I	2130.5031	10,659	0,18	10 mill
KLP AksjeFremvoksende Markeder Indeks II	2078.2913	1,133	0,28	3.000
KLP AksjeEuropa Indeks I	2047.8822	2,038	0,10	10 mill
KLP AksjeEuropa Indeks II	1879.2290	759	0,13	10 mill
KLP AksjeEuropa Indeks III	1318.2810	852	0,20	3.000
KLP AksjeEuropa Indeks IV	1356.7735	408	0,23	3.000
KLP AksjeUSA Indeks USD	3371.1811	6,554	0,10	3 mill USD
KLP AksjeUSA Indeks II	2495.3492	660	0,13	10 mill
KLP AksjeUSA Indeks III	1682.9519	1,768	0,20	3.000
KLP AksjeUSA Indeks IV	1454.1385	380	0,23	3.000
KLP AksjeAsia Indeks I	2037.7443	615	0,10	10 mill
KLP AksjeAsia Indeks II	1312.2268	328	0,13	10 mill
KLP AksjeAsia Indeks III	1498.6836	390	0,20	3.000
KLP AksjeAsia Indeks IV	1374.1450	116	0,23	3.000
KLP AksjeNorge	6917.6879	6,903	0,75	3.000
KLP AksjeGlobal Flerfaktor I	2287.0094	25,413	0,27	3.000
KLP AksjeGlobal Flerfaktor II	1640.2964	152	0,30	3.000
KLP AksjeGlobal Small Cap Flerfaktor	1190.7103	3,109	0,45	3.000
KLP AksjeFremv. Markeder Flerfaktor	1131.2119	2,012	0,40	3.000
KLP AksjeGlobal Mer Samfunnsansvar	1290.7344	1,244	0,18	3.000
KLP AksjeGlobal Mer Samfunnsansvar II	1062.7943	76	0,23	3.000
KLP AksjeNorden Mer Samfunnsansvar	1068.7945	579	0,18	3.000
KLP Obligasjon Global Mer Samfunnsansvar	1002.4955	2,159	0,20	3.000
KLP Obligasjon 1 år Mer Samfunnsansvar	1002.4060	284	0,10	3.000
KLP Pengemarked	1013.1584	2,984	0,10	3.000
KLP FRN	1065.5435	1,272	0,10	3.000
KLP Kort Stat	1010.2735	849	0,10	3.000
KLP Obligasjon 1 år	1027.9313	1,338	0,10	3.000
KLP Obligasjon 3 år	1045.9832	939	0,10	3.000
KLP Obligasjon 5 år	1312.4912	1,071	0,10	3.000
KLP Statsobligasjon	1038.2000	7,027	0,10	3.000
KLP Kredittobligasjon	1078.5588	2,207	0,10	3.000
KLP Obligasjon Global I	1228.9334	44,691	0,12	10 mill
KLP Obligasjon Global II	1204.8503	475	0,20	3.000
KLP Nåtid	1024.4407	1,797	0,22	3.000
KLP Kort Horisont	1062.8885	139	0,22	3.000
KLP Lang Horisont	1808.3746	551	0,22	3.000
KLP Framtid	1361.2677	3,711	0,22	3.000
Spesialfondet KLP Alfa Global Energi	1175.9260	1,363	0,80*	1 mill
Spesialfondet KLP Alfa Global Rente	987.6741	1,356	0,80*	1 mill
Totalvolum		223 635		

* + 10% av verdistigningen over referanserenten, hvis verdien overstiger tidligere høyeste verdi

Fondenes regler for innskudd og uttak

INNSKUDD

Ved tegning av andeler før kl. 13 gis det kurs i fondet samme dag (bortsett fra KLP Aksje Asia I, II, III og IV, KLP AksjeFremvoksende Markeder I og II og KLP AksjeFremvoksende Markeder Flerfaktor der det gis neste virkedags kurs) under forutsetning av at betalingen er identifiserbar på fondets konto innen kl. 15 og at kunden har sendt inn nødvendig dokumentasjon og informasjon. Andre frister gjelder ved trekk eller kjøp bak «logg inn».

UTTAK

Ved melding før kl. 13 gis uttakskurs samme dag (bortsett fra KLP Aksje Asia I, II, III og IV, KLP AksjeFremvoksende Markeder I og II og KLP AksjeFremvoksende Markeder Flerfaktor der det gis neste virkedags kurs). Penger vil normalt være på kundens bankkonto 3-4 virkedager etter at uttaket er registrert her. Ved nyttår kan det ta noen flere dager.

SVINGPRISING

Fondene bruker svingprising ved kjøp og salg av andeler. Les her for detaljer: <https://www.klp.no/sparing-og-fond/spar-i-fond/svingprising-i-klp-fondene-1.41101>

GENERELT

Alle oppgitte kurser og avkastningstall som publiseres, eller som kunden får oppgitt i sine rapporter, er fratrukket forvalterens honorar

(nettoavkastning).

BEMERK

Fondenes gebyrer eller rammevilkår kan endres av forvalteren etter regler som fastlegges av Finanstilsynet. Andelseierne varsles om endringer ved brev forut for gjennomføringen. Det er ingen begrensning m.h.t. antall uttak fra noen av fondene.

Samtlige investeringer i KLP-fondene er gjort ihht KLP-fondenes retningslinjer for ansvarlige investeringer.

Forbehold (disclaimer)

Denne rapporten baserer seg på kilder som av KLP Kapitalforvaltning vurderes som pålitelige. Det er imidlertid ikke mulig å garantere at informasjonen i rapporten er presis eller fullstendig. Uttalelsene i rapporten reflekterer KLP Kapitalforvaltnings oppfatning på det tidspunkt de ble utarbeidet, og vi forbeholder oss retten til å endre oppfatning uten varsel. Denne rapporten skal ikke forstås som et tilbud eller anbefaling om kjøp eller salg av finansielle instrumenter. KLP Kapitalforvaltning påtar seg ikke ansvar for direkte eller indirekte tap eller utgifter som skyldes forståelsen av og/eller bruken av denne rapporten.

Historiske tall er ingen garanti for fremtidig avkastning. Avkastningen i verdipapirfond kan variere betydelig innenfor et år. Realiserte tap eller gevinst ved å investere i fondsandeler vil derfor avhenge av de eksakte tidspunktene for kjøp og salg.